

Understanding the Information Seeking Behavior among IRINN Reporters When Preparing News Reports

Ghanbar Ahmadi^{*1} | Farideh Osareh² | Mohsen Haji Zeinolabedini³

1. PhD in Knowledge & Information Science at IRINN News Editorial. ahmadi196@chmail.ir
2. Professor of Library and Information Science at, Shahid Chamran University of Ahvaz, Iran. f.osareh@scu.ac.ir
3. Assistant Professor. Information Science. Shahid Beheshti University. Velenjak. Tehran. I.R.Iran. zabedini@gmail.com

Article Info	ABSTRACT
Article type: Research Article	Objective: The main purpose of this study is to identify the information behavior of IRINN reporters in finding the subject of reports and using information sources.
Article history: Received: 29 May 2021 Accepted: 23 August 2021	Methodology: The present study is an analytical survey using a questionnaire on the statistical population of 60 journalists active in the IRINN in the summer of 1398. The validity and reliability of information measuring instruments were confirmed by the professors of information science and epistemology and its reliability was calculated with Cronbach's alpha coefficient equal to 0.89. Data were analyzed in two sections: descriptive statistics and inferential statistics.
Keywords: Information behavior, Information needs, Information-seeking Behavior, News Subjects, IRINN reporters	Results: The results showed that the components of "slow internet speed (average 4.47)", "correct understanding and clear view of the subject to increase confidence" and "search for information to report" are the most important barriers to accessing information. The component "role of family, relatives, friends, neighbors in determining the news subjects of journalists" with an average of 3.04 has the lowest rate. Conclusion: The results obtained from the study show that factors such as: insufficient information from available sources, ignorance of search methods, unprofessional reporters, limitations of providing attractive news, unpopularity of subjects, tendency to meet the demands of managers Media, lack of use of library and archival resources, lack of field news research, problems of formal and in-service education, lack of diversity and inattention to research are the most important components affecting the correct information behavior of journalists.

Cite this article: Ahmadi, GH., Osareh, F., & Haji Zeinolabedini, M. (2021). Understanding the Information Seeking Behavior among IRINN Reporters When Preparing News Reports. *Journal of Knowledge Studies*, 14(53), 1-19.
DOR: 20.1001.1.20082754.1400.14.2.1.0

© The Author(s).

Publisher: Islamic Azad University North Tehran Branch

شناخت رفتار اطلاعاتی خبرنگاران شبکه خبر در سوژه‌یابی گزارش‌های خبری

قنبر احمدی*^۱ | فریده عصاره^۲ | محسن حاجی زین‌العابدینی^۳

۱- دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی، تحریریه پخش اخبار شبکه خبر، تهران، ایران (نویسنده مسئول). ahmadi196@chmail.ir

۲- استاد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، ایران. f.osareh@scu.ac.ir

۳- استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران. zabedini@gmail.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	هدف: هدف اصلی این پژوهش شناخت رفتار اطلاعاتی خبرنگاران شبکه خبر در سوژه‌یابی گزارش‌ها و استفاده از منابع اطلاعاتی است.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۳/۸	روش پژوهش: پژوهش حاضر از نوع پیمایشی تحلیلی با استفاده از پرسشنامه بر روی جامعه آماری ۶۰ نفر از خبرنگاران فعال در شبکه خبر در تابستان ۹۸ انجام شده است. روایی و اعتبار ابزارهای اندازه‌گیری اطلاعات با نظر استادان علم اطلاعات و دانش‌شناسی تأیید شد و پایایی آن با ضریب آلفای کرونباخ معادل ۰/۸۹ محاسبه گردید. داده‌ها در دو بخش آمار توصیفی و آمار استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۶/۱	یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان داد مؤلفه‌های "سرعت کم اینترنت (میانگین ۴/۴۷)"، "درک درست و دیدگاه روشن درباره موضوع برای افزایش میزان اعتماد به نفس" و "جست‌وجوی اطلاعات برای تهیه گزارش" مهمترین موانع دسترسی به اطلاعات هستند. مؤلفه "نقش خانواده، اقوام، دوستان، همسایگان در تعیین سوژه‌های خبری خبرنگاران" با میانگین ۳/۰۴ کمترین میزان را به خود اختصاص داده است.
واژه‌های کلیدی: رفتار اطلاعاتی، نیاز اطلاعاتی، اطلاع‌یابی، استفاده از اطلاعات، سوژه‌های خبری، خبرنگاران شبکه خبر	نتیجه‌گیری: نتایج به دست آمده از پژوهش نشان می‌دهد که عواملی چون: اطلاعات ناکافی از منابع موجود، ناآگاهی از روش‌های جست‌وجو، حرفه‌ای نبودن خبرنگاران، محدودیت‌های ارائه اخبار جذاب، مردمی نبودن سوژه‌ها، گرایش به تأمین خواسته مدیران رسانه، فقدان بهره‌گیری از منابع کتابخانه‌ای و آرشیوی، نبود پژوهش‌های میدانی خبری، مشکلات آموزش رسمی و ضمن خدمت، تنوع نداشتن و بی‌توجهی به پژوهش از مهمترین مؤلفه‌های موثر بر رفتار اطلاعاتی صحیح خبرنگاران است.

استناد: احمدی، قنبر؛ عصاره، فریده؛ حاجی زین‌العابدینی، محسن (۱۴۰۰). شناخت رفتار اطلاعاتی خبرنگاران شبکه خبر در سوژه‌یابی گزارش‌های خبری. دانش‌شناسی، ۱۴(۵۳)، ۱-۱۹. DOR: 20.1001.1.20082754.1400.14.2.1.0

مقدمه

امروزه رسانه‌های جمعی از میان تمامی ابزارها و فنون جدید، بیشترین تأثیر فرهنگی را دارند. در دنیایی که بنگاه‌های سخن‌پراکنی بزرگ رسانه‌ای در تمامی ساعات شبانه روز با همه توان سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و غیره برای در اختیار گرفتن همه چشم‌ها، گوش‌ها و زبان‌ها می‌کوشند تا دنیا را آنگونه که خود می‌خواهند، نشان دهند، بی‌توجهی به تأثیر رسانه و عدم تسلط به فنون و قواعد رسانه‌ای در میان برخی کارکنان و به ویژه مدیران رسانه به منظور مقابله با آثار جبران‌ناپذیر آن، قصوری است که جبران آن به سادگی امکان‌پذیر نیست (آذرکمند، ۱۳۹۸).

سربازان جنگ رسانه‌ای متخصصان و استراتژیست‌های تبلیغات بین‌المللی و کارگزاران رسانه‌ها هستند. پیچیدگی‌های ابعاد مختلف جنگ رسانه‌ای موجب شده تا تصمیم‌گیری درباره‌ی طراحی، تدوین راهبردها، چارچوب‌ها، تکنیک‌های کاربردی، نحوه‌ی عملیاتی کردن اهداف و مأموریت‌های تعریف شده، استفاده از حداکثر توان هر رسانه با توجه به امکانات، چندان ساده‌ای و انتشار برخط، تنها به ژنرال‌های نظامی واگذار نشود، بلکه جنگ رسانه‌ای مقوله‌ای است که همکاری هماهنگ و نزدیک بخش‌های نظامی، سیاسی، اطلاعاتی، امنیتی، رسانه‌ای و تبلیغاتی یک کشور را می‌طلبد. طراحان جنگ رسانه‌ای نه لزوماً ژنرال‌های پادگان نشین، بلکه ممکن است پروفیسورهای کالج‌ها و دپارتمان‌های رسانه‌ای در دانشگاه‌های معتبر هر کشور باشند. جنگ رسانه‌ای برخلاف جنگ‌های نظامی که عمدتاً میان دو یا چند کشور به عنوان ائتلاف با یک کشور جریان می‌یابد، می‌تواند میان یک گروه از کشورها با گروه بزرگ دیگری از کشورها با ویژگی‌های مشخص جریان یابد (کاگان^۱، ۲۰۰۶).

برخی از نظریه‌پردازان ارتباطات معتقدند که صاحبان رسانه، امروزه از چنان قدرتی برخوردارند که هیچ یک از سرداران نظامی تاریخ، صاحب چنین قدرتی نبوده‌اند؛ چرا که مالکان رسانه، بدون آن که سپاه و لشکری در اختیار داشته باشند، با استفاده از شیوه‌های پیچیده و پنهان، در نحوه تصمیم‌گیری‌های سیاسی و اجتماعی مردم تأثیری اجتناب‌ناپذیر دارند و تحولات مختلف جهانی را به طور عملی هدایت و رهبری می‌کنند (معمدنزاد، ۱۳۷۱).

در برهه کنونی که رسانه‌های خبری و مهم دنیا سعی در القای فرهنگ و تفکر خود با هر شیوه‌ای هستند و به عبارتی به جنگ نرم روی آورده‌اند وظیفه و نقش تعیین‌کننده رسانه ملی و شبکه بین‌المللی خبر^۲ در خنثی نمودن توطئه‌ها و شفاف‌سازی و آشکار نمودن شیوه‌های نوین جنگ نرم بیشتر نمایان می‌شود. در این عرصه کار و زار، خبرنگاران به عنوان سربازان خط مقدم در جبهه جنگ نرم مهم‌ترین نقش را دارند. چون خبرنگاران با تهیه گزارش‌های خوب می‌توانند علاوه بر مقابله با جنگ نرم دشمنان، در داخل نیز عامه مردم را با خود همراه سازند (خاشعی، ۱۳۸۹).

شبکه بین‌المللی خبر هم برای مقابله با جنگ نرم دشمنان و با هدف اطلاع‌رسانی و تنویر افکار عمومی در دوم آذر سال ۱۳۷۸ به صورت آزمایشی فعالیت رسانه‌ای خود را با تولید میانگین هشت ساعت برنامه و خبر در روز آغاز کرد و پس از یک ماه فعالیت آزمایشی، در راستای تحقق اهداف و سیاست‌های تعیین شده رسماً به ادامه فعالیت پرداخت. از مأموریت‌های کلی این شبکه، جمع‌آوری، دریافت، تهیه، تنظیم و پخش اخبار و گزارش‌های خبری و برنامه‌های سیاسی، اقتصادی، علمی، فرهنگی و هنری، ورزشی، پزشکی و غیره در بخش‌های مختلف خبری و زیرنویس در چارچوب خط‌مشی‌ها و ضوابط کلی سازمان صدا و سیما و در راستای اطلاع‌رسانی سریع واقعات و آگاهی دادن به مخاطبان است.

شبکه بین‌المللی خبر با پوشش خبری و تصویری رویدادهای مختلف در سطح داخلی و خارجی و افزایش پوشش تصویری برای بیش از ۱۵۰ کشور دنیا و بر روی ماهواره‌های جهانی از جمله هات برد، آسیا ست، تله استار ۲، اینتل ست (بیش از ۱۸۰ کشور جهان)، برنامه‌ها و اخبار خود را برای بیش از سه چهارم کشورهای دنیا ارسال و اطلاع‌رسانی می‌کند. همچنین براساس آخرین نظرسنجی مرکز تحقیقات صدا

1. Kagan

2. Islamic Republic of Iran News Network (IRINN)

و سیما در مرداد ۹۴، بیش از ۶۷ درصد از ایرانیان مقیم خارج از کشور بیننده شبکه بین‌المللی خبر هستند و براساس نظرسنجی‌های قبلی نیز بیش از ۷۶ درصد از ایرانیان داخل کشور بیننده شبکه بین‌المللی خبر بوده و این شبکه را رصد می‌کنند (وب‌گاه رسمی شبکه خبر، ۱۳۹۹). شبکه بین‌المللی خبر با برقراری ارتباط مستقیم و زنده با مراکز و دفاتر صدا و سیما در خارج از کشور، شبکه‌های همسوی بین‌المللی و مراکز داخلی توانسته است اخبار و رویدادهای مطرح کشور را با شعار صحت، دقت و سرعت به بینندگان خود اطلاع‌رسانی کرده و مخاطبان بی‌شماری را به خود جذب کند. در حال حاضر شبکه خبر ۲۴ ساعته با خبر و برنامه‌های تولیدی فعال است.

امروزه تولید خبر به عنوان مهم‌ترین ژانر رسانه‌ای امری است که بر هیچ کس پوشیده نیست و ارزش رسانه‌ای تمام رسانه‌های حرفه‌ای در ژانر خبر آن باز نمود پیدا می‌کند. در این میان اهمیت دسترسی به اطلاعات و بهره‌گیری از آن نیز بخش عمده و متغیر مهمی است که در تولید جذاب یک ژانر رسانه‌ای به ویژه خبر از اهمیت بسزایی برخوردار است. بر این اساس دسترسی و بهره‌گیری مناسب از منابع و پایگاه‌های اطلاعاتی در حوزه خبر اهمیت دو چندان پیدا می‌کند. از همین رو بهره‌گیری خبرنگاران از منابع و پایگاه‌های اطلاعاتی در تولیدات آنها نقش بسزایی پیدا می‌کند. در این میان شاید ساده‌ترین ابزاری که در اختیار خبرنگاران قرار دارد و به صورت برخط می‌تواند از آن در غنا بخشیدن به تولیدات خود استفاده کنند، اینترنت است، این در حالی است که مشاهده می‌شود خیلی از خبرنگاران به این منابع مهم و داده‌هایی که در حوزه‌های مختلف انتشار می‌یابد مراجعه نکرده و یا بی‌خبر هستند و نتیجه این روند تبدیل شدن تولیدات اکثر خبرنگاران به آثاری کلیشه‌ای، کم ارزش و مخاطب‌گریز منتهی می‌شود.

امروزه یافتن موضوعی برای تهیه خبر و گزارش شاید از اصلی‌ترین امور خبرنگاران تحریریه‌های خبری است و در این میان به طور قطع رسانه‌ای موفق خواهد بود که بتواند موضوعات تازه و مهم و به عبارت دیگر دارای ارزش‌های خبری را به مخاطبان ارائه کند؛ موضوع‌یابی و سوژه مناسب محصول پیگیری عمقی هر پدیده است. بدون شک برای تهیه خبر، مصاحبه و گزارش بدون موضوع و سوژه کاری بیهوده است؛ چرا که باید از ابتدا تمام زوایا و مسیر حرکت خبرنگار مشخص باشد. آنچه سبب جذب مخاطب می‌شود، موضوع یا سوژه خوب است. به همین دلیل سوژه‌یابی یکی از پایه‌ای‌ترین اصول در نگارش و تولید محتوا در گزارش‌های خبری است. می‌توان گفت به تعداد افراد روی کره زمین سوژه وجود دارد و مشاهده همراه با تعمق و تفکر است که خبرنگار را به سمت سوژه‌های ناب هدایت می‌کند (صدیقی، ۱۳۹۸).

بر این اساس و با توجه به اهمیت این مقوله مهم، رفتار اطلاعاتی خبرنگاران و آگاهی و توانمندی آنها در استفاده و میزان دسترسی و دلایل عدم دسترسی آنها به پایگاه‌های اطلاعاتی به نوعی ترسیم‌کننده اتخاذ سیاست‌های اعلامی و غیراعلامی در یک رسانه است که این امر در حوزه برنامه‌ریزی و تخصیص بودجه سازمان امر مهمی تلقی می‌شود. پژوهش حاضر در صدد بررسی آن است که رفتار اطلاعاتی خبرنگاران شبکه خبر در بهره‌گیری از منابع اطلاعاتی برای سوژه‌یابی و تولید گزارش‌های خبری چگونه است؟ یافته‌های این پژوهش می‌تواند مثرتر بوده و راه کارهای عملی مناسبی را برای رفع نارسایی‌ها و محدودیت‌های استفاده از منابع و امکانات شبکه خبر در خط مشی‌ها و برنامه‌ریزی‌های آینده پیشنهاد کند.

یافته‌های محسنیان‌راد (۱۳۷۲) نشان داد بیش از ۹۰ درصد روزنامه‌نگاران ایران فاقد تحصیلات مرتبط با روزنامه‌نگاری هستند. بنابراین باید به آموزش‌ها توجه ویژه‌ای شود. ضمن اینکه بیشترین حجم محتوای منابع آموزشی خبرنگاران مربوط به شیوه‌های تولید رپورتاژ، مصاحبه، عکس خبری و غیره است. در حالی که شیوه‌های نقد سیاسی - اجتماعی جایگاه بسیار کمی در این متون دارد. پژوهش مهریزی (۱۳۸۰) نیز نشان داد رفتار اطلاع‌یابی روزنامه‌نگاران به لحاظ استفاده از منابع و فناوری‌های اطلاعاتی، تنوع چندانی ندارد. عبدالملکی (۱۳۸۹) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان "دستیابی به شیوه‌های مطلوب تولید گزارش خبری تلویزیونی با بررسی تطبیقی گزارش‌های پخش شده از سی‌ان‌ان، بی‌بی‌سی و الجزیره" به این نتیجه رسید که هر رسانه خبری برای آن که بتواند مخاطبان زیادی را جذب و به خود وابسته سازد، باید پیام‌ها را در اشکال زیبا و جذاب به مخاطب ارائه کند. وجود ساختار قوی و حرفه‌ای در گزارش‌های خبری، در جذب مخاطب نقش مهمی دارد. از این رو توجه به تولید مطلوب گزارش‌های خبری نقش مهمی در موفقیت رسانه‌های خبری دارد. چگونگی جذب

مخاطب، ماندگارتر کردن اثر گزارش، اقناع و متقاعد ساختن مخاطب، شناخت ظرفیت پذیرش و ذخیره‌سازی اطلاعات در افراد، کارگردانی گزارش‌های خبری، دستور زبان ساخت گزارش و مدت زمان مطلوب و توجه به پژوهش در تولید گزارش‌ها برخی از یافته‌های مهم این پایان‌نامه است. باباخانی (۱۳۹۱) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان "بررسی روزنامه‌نگاری شهروندی با تکیه بر ارتباطات مجازی" به بررسی نقش اینترنت و ارتباطات مجازی بر پدیده نوین روزنامه‌نگاری شهروندی پرداخت. نتایج پژوهش نشان داد شبکه‌های اجتماعی و مجازی علاوه بر سرعت دستیابی به منابع مورد نیاز، نقش تعیین‌کننده‌ای نیز بر تقویت و اعتماد مخاطبان به گزارش‌های خبری داشته و در سریع‌ترین زمان ممکن تأثیر خود را خواهند گذاشت. نتایج پژوهش علی‌پور (۱۳۹۱) نیز نشان داد استفاده از فناوری‌های نوین ارتباطی در کاهش زمان تبادل اطلاعات و دسترسی آسان به منابع اطلاعاتی نقش عمده‌ای دارد. ضمن اینکه استفاده از ارتباطات الکترونیک هزینه‌های سازمان‌های خبری را کاهش داده است. پژوهش شمشادی (۱۳۹۲) نیز نشان داد روزنامه‌نگاری شهروندی یکی از مهم‌ترین عرصه‌های سازمان اطلاع‌رسانی عمومی در جهان است و با داشتن نگرش مثبت به این موضوع خبرها بهتر پیگیری و بازنشر شده و برای تأیید اخبار رسمی مورد استفاده می‌گیرند. پژوهش شریفی و دیگران (۱۳۹۸) نشان داد خبرنگاران دارای پویایی انگیزشی گسترده‌ای هستند؛ بر همین مبنا، ضروری است که در برخورد با آنان، ضمن شناخت درست راه کارهای انگیزشی، روش‌های انگیزش مناسب را در پیش گرفت؛ این پژوهش با تأکید بر آنکه انگیزش بیرونی به ویژه انگیزش پولی، باید به طور حتم در خبرگزاری‌ها مورد توجه واقع شود، نتیجه می‌گیرد که انگیزش درونی و بیرونی، دو سر یک طیف هستند و برای رویارویی با گروه‌های مختلف خبرنگاران باید از بخش‌های مختلف این طیف استفاده کرد. در واقع، پژوهش حاضر، مفهوم «هم‌افزایی انگیزشی» را مورد تأیید قرار می‌دهد. پژوهش نعمتی انارکی و دیگران (۱۳۹۹) با عنوان "سنجش سواد اطلاعاتی کارکنان مشاغل خبری صداوسیما در عصر دیجیتال" نشان داد عدم مشارکت فعال خبرنگاران در دوره‌های آموزشی تخصصی، عدم آشنایی کافی و مطلوب آنها با ساختار دانش و ارتباط موضوعات و رشته‌های مختلف علوم با یکدیگر و همچنین قالب‌های متداول اطلاعات، آنها را در شناخت و تعریف نیازهای اطلاعاتی‌شان دچار مشکل کرده است. این افراد توانسته‌اند با پیشرفت‌ها و تحولات وب خود را هماهنگ کنند. این کندی در سازگاری با قابلیت‌های فناورانه آنها را در جست‌وجو و دستیابی اطلاعات با چالش روبرو ساخته است.

پژوهش هانسن^۱ و وارد^۲ (۱۹۸۷) نشان داد، کتابخانه‌ها برای گردآوری منابع اطلاعاتی مورد نیاز خبرنگاران در کنار دیگر منابع اطلاعاتی، در رساندن پیام به مردم نقش مهمی دارند. پژوهش وارد و هانسن (۱۹۹۱) نیز نشان داد کتابخانه‌های دیجیتال و فناوری‌های اطلاعات در برآورده کردن نیازهای اطلاعاتی خبرنگاران نقش اساسی دارند. بنابراین به کارگیری فناوری‌های اطلاعاتی جدید، نقش کتابداران را دگرگون ساخته و آنها را در تعامل بیشتر با خبرنگاران قرار داده است. پژوهش هانسن (۱۹۹۴) نشان داد، به کارگیری فناوری‌های اطلاعاتی سبب شده است خبرنگاران برای تهیه گزارش‌ها به آسانی و در اسرع وقت بتوانند از منابع مختلف استفاده کنند. ضمن اینکه فناوری‌های اطلاعاتی توانسته‌اند شیوه‌های کار تیمی را با مشارکت سردبیران، گزارشگران، گرافیست‌ها و کارکنان کتابخانه‌ها فراهم کنند. پژوهش بولدینگ^۳ (۱۹۹۶) نیز نشان داد، آموزش مهارت اطلاع‌یابی و شیوه‌های جست‌وجو از پایگاه‌های مختلف اطلاعاتی به خبرنگاران و گزارشگران در سوژه‌یابی گزارش‌ها تأثیرگذار است. نتایج پژوهش طالب^۴ (۲۰۰۷) نیز نشان داد خبرنگاران کویته در زمینه اینترنت و فناوری اطلاعات مهارت قابل قبولی ندارند و استفاده از اینترنت به پست الکترونیکی و موتورهای جست‌وجو محدود است. انصاری^۵ و زبوری^۶ (۲۰۱۰) در پژوهشی با عنوان "رفتار اطلاعاتی متخصصان رسانه در کراچی" دریافتند که کتابخانه‌ها و استفاده از پایگاه‌های

1. Hansen

2. Ward

3. Bolding

4. Taleb

5. Ansari

6. Zuberi

اطلاعاتی مهمترین منبع استفاده خبرنگاران در تهیه گزارش‌های خبری است. پژوهش چودری¹ و لولو الصغیر² (۲۰۱۱) با عنوان "بررسی رفتار اطلاع‌یابی روزنامه‌نگاران کویت" نشان داد، اینترنت و پایگاه‌های اطلاعاتی منبع اصلی خبرنگاران برای دستیابی به اطلاعات لازم برای تهیه گزارش‌ها است. پژوهش آرمان حسین³ و شریف‌الاسلام⁴ (۲۰۱۲) نیز نشان داد آموزش شیوه‌های جست‌وجو و استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی برای آشنایی با انواع منابع اطلاعاتی و چگونگی بازیابی اطلاعات برای خبرنگاران ضروری است.

پژوهش گاردوسینگ⁵ و شارما⁶ (۲۰۱۳) با عنوان "بررسی رفتار اطلاع‌یابی خبرنگاران دهلی" نشان داد، مهارت‌های اطلاع‌یابی و داشتن دانش کافی خبرنگاران برای برآورده کردن نیاز اطلاعاتی آنها بسیار مهم است. نتایج نشان داد، مهم‌ترین مشکلات خبرنگاران آشنا نبودن آنها با ابزارهای ارتباطی جدید، اطلاعات پراکنده در منابع زیاد، کمبود وقت و خدمات ناکافی کتابخانه‌ها بوده است.

پژوهش ماه‌جان و کومار⁷ (۲۰۱۷) نیز نشان داد که تهیه گزارش‌های ارزشمند و مؤثر به کتابخانه‌های سازمان یافته وابسته است، اما استفاده خبرنگاران شمال هند در جست‌وجو و استفاده از اطلاعات کتابخانه‌ها مطلوب نیست. چون کاربران از اهمیت و روش‌های استفاده از منابع کتابخانه دانش کافی ندارند. پژوهش پراسانا و دیویاناندا⁸ (۲۰۱۷) با عنوان "نیازهای اطلاعاتی و رفتار جست‌وجوی اطلاعات حرفه‌ای رسانه‌های تلویزیونی در بنگلور" نشان داد اگر خبرنگاران انگیزه استفاده از خدمات را در کتابخانه رسانه داشته باشند می‌توان با کمک به آنها در جست‌وجو و بازیابی اطلاعات استفاده از منابع را در کتابخانه‌ها افزایش داد. پژوهش ساساکا، اوتیک و نگو⁹ (۲۰۱۷)، با عنوان "نیازهای اطلاعاتی و رفتار اطلاعاتی متخصصان رسانه در کنیا" نشان داد گزارش‌های تهیه شده بیشتر روزنامه‌نگاران، به ویژه روزنامه‌نگاران جوان، فاقد محتوای عمیق بوده و تعداد قابل توجهی از روزنامه‌نگاران مهارت کافی در جست‌وجو و بازیابی اطلاعات الکترونیکی را ندارند و ضرورت فراگیری روزنامه‌نگاران در دروره‌های جست‌وجو و بازیابی اطلاعات ضروری است. پژوهش عقیلی و ساندرسون¹⁰ (۲۰۲۰) با عنوان "رفتار جست‌وجوی اطلاعات روزنامه‌نگاران در شبکه‌های اجتماعی" نشان داد رسانه‌های اجتماعی به عنوان ابزاری سریع برای تأمین نیازهای اطلاعاتی و بر رفتار روزنامه‌نگاران تأثیرگذارند. پژوهش گیلبرت، وایت و تالمن¹¹ (۲۰۲۱) با عنوان "رفتار اطلاعاتی خبرنگاران محیط زیست" نشان داد محدودیت زمان در استفاده از منابع جدید، اتکا به عادت‌های پژوهشی قبلی و ناآگاهی از خدمات کتابخانه‌ها عامل اصلی استفاده کم خبرنگاران از منابع اطلاعاتی است. بنابراین درک رفتار اطلاعاتی خبرنگاران می‌تواند به کتابداران کمک کند تا دستورالعمل‌ها و اقدامات گسترده‌ای را برای رفع نیازهای اطلاعاتی خبرنگاران انجام دهند.

با بررسی پیشینه‌های داخلی و خارجی می‌توان گفت در ایران همچون بسیاری از کشورهای کمتر توسعه یافته توجه به آموزش‌های نوین خبرنگاری و استفاده از فناوری اطلاعات و دانش تخصصی و احساس نیاز به این دانش در مقایسه با کشورهای پیشرفته در سطح پایین‌تری قرار دارد. از سوی دیگر استفاده از منابع اطلاعاتی در تولید گزارش‌های خبری با اتکا به پژوهش می‌تواند علاوه بر اقناع مخاطب، اعتماد مخاطبان به رسانه را جلب کند. بنابراین باید به روش‌های اطلاع‌یابی و شیوه‌های جست‌وجو در آموزش خبرنگاران توجه ویژه‌ای شود. بنابراین پژوهش در مورد رفتار اطلاع‌یابی خبرنگاران می‌تواند زمینه را برای تغییر و تحول رفتار اطلاع‌یابی آنها مهیا کند و از این طریق خدمات آنها به عموم بیشتر و مؤثرتر گردد. تغییر رفتار اطلاعاتی خبرنگاران می‌تواند، اقبال به رسانه ملی و جذب مخاطبان را بالا ببرد. برای حصول اهداف پژوهش، سؤال‌هایی به شرح ذیل تنظیم گردید.

1. Chaudhry

2. Luluwa Al-Sagheer

3. Arman Hossain.

4. Shariful Islam

5. Gurdevsingh

6. Sharma

7. Mahajan & Kumar

8. Prasanna & Divyananda

9. Sasaka, Otike & Ng'eno

10. Aghili & Sanderson

11. Gilbert, White & Tallman

۱. روش‌های استفاده خبرنگاران برای بازیابی اطلاعات مورد نیاز چگونه است؟
۲. میزان کفایت امکانات شبکه برای استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی برای تهیه گزارش‌ها به چه میزان است؟
۳. مدیران سطوح بالا در تهیه گزارش‌های خبری به چه میزان نقش دارند؟
۴. نقش روابط عمومی‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی در سوژه‌یابی و تهیه گزارش‌های خبری به چه میزان است؟
۵. نقش خانواده، اقوام، دوستان، همسایگان و به طور کلی مردم در تهیه سوژه‌های گزارش‌های خبری خبرنگاران به چه میزان است؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع توصیفی - تحلیلی است که با استفاده از روش پیمایشی انجام شده است. جامعه آماری این پژوهش، خبرنگاران شبکه خبر می‌باشند که در تابستان سال ۱۳۹۸ مشغول به فعالیت بوده‌اند که تعداد آنها ۶۰ نفر سرشماری گردید. ابزار جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز برای توصیف و تحلیل‌های آماری پژوهش پرسشنامه بوده است. روایی و پایایی ابزارهای اندازه‌گیری به دلیل استفاده دیگران از جمله (کریمی ۱۳۹۰) مورد تأیید قرار گرفته است. علاوه بر این در این پژوهش نیز روایی و اعتبار ابزارهای اندازه‌گیری اطلاعات با نظر استادان علم اطلاعات و دانش‌شناسی و تحلیل‌های آماری مورد تأیید قرار گرفت. ضریب آلفای کرونباخ با استفاده از نرم‌افزار (اس. پی. اس. اس) نسخه ۲۱، معادل ۰/۸۹ محاسبه گردید. پرسشنامه در دو بخش و ۲۹ گویه تنظیم شده است. در بخش نخست گویه‌های مربوط به رفتار اطلاع‌یابی ۲۰ سوال و در بخش دوم گویه‌های مربوط به اطلاع‌جویی ۹ سوال با طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای طراحی شده است. جامعه آماری پژوهش خبرنگاران شبکه خبر بوده‌اند. از آنجایی که تعداد خبرنگاران ۶۰ نفر محدود بوده است، نمونه‌گیری سرشماری انجام شده و پرسشنامه‌ها بین همه خبرنگاران به صورت حضوری توزیع و تکمیل شده است. سرانجام ۴۷ خبرنگار (۷۸ درصد) پرسشنامه‌ها را کامل و سالم تکمیل کردند و عودت دادند. در بخش آمار استنباطی نیز سوال‌های اساسی پژوهش با بهره‌گیری از آزمون مناسب آماری (تی تک نمونه‌ای) بررسی و تجزیه و تحلیل شده است. سپس برای بدست آوردن میانگین کلی نظرات افراد با میانگین مورد انتظار برای تعیین معنی داری از آزمون تی استودنت تک گروهی استفاده شده است.

یافته‌ها

با توجه به اینکه تعداد نمونه آماری مساوی با جامعه آماری پژوهش است، به عبارتی دیگر به دلیل اینکه کل ۶۰ نفر جامعه آماری به عنوان نمونه آماری انتخاب شده‌اند، می‌توانیم با استفاده از میزان و مقایسه شاخص‌های آماری توصیفی به نتیجه‌گیری برداریم و در خصوص بالا بودن و یا پایین بودن متغیرهای پژوهش اظهار نظر نمائیم و نیازی به استفاده از فنون آماری استنباطی در این مورد نداریم و شاخص‌های آماری بدست آمده را به طور مستقیم در تشخیص بالا یا پایین بودن مؤلفه‌های متغیرهای پژوهش مطرح نمائیم. ولی در خصوص آزمون فرضیه‌ها نیاز به بهره‌گیری از فنون آماری استنباطی هستیم.

جدول ۱. توزیع فراوانی و درصد پاسخگویان به سوال‌های مربوط به رفتار اطلاع‌یابی

سوال	اصلا		خیلی کم		کم		زیاد		خیلی زیاد		میانگین	انحراف معیار
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد		
۱. تا چه اندازه اینترنت شبکه خبر از نظر پوشش موضوعی و جامعیت پاسخگوی نیاز اطلاعاتی شما است؟	۵	۱۰/۶	۲۱	۴۴/۷	۱۶	۰/۳۴	۵	۱۰/۶	۳/۴۵	۰/۸۳		

ادامه جدول ۱. توزیع فراوانی و درصد پاسخگویان به سوال های مربوط به رفتار اطلاع یابی

انحراف معیار	میانگین	خیلی زیاد		زیاد		کم		خیلی کم		اصلا		سوال
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۸۲/۰	۱۷/۳	۱/۲	۱	۹/۳۱	۱۵	۱/۵۱	۲۴	۶/۱۰	۵	۳/۴	۲	۲. تاچه اندازه امکانات شبکه خبر برای استفاده از پایگاه های اطلاعاتی کافی است؟
۶۰/۰	۱۷/۴	۷/۲۷	۱۳	۷/۶۱	۲۹	۶/۱۰	۵					۳. میزان تسلط شما بر مهارت های تخصصی جست و جو و بازیابی اطلاعات در منابع اطلاعاتی تا چه اندازه موجب دسترسی شما به اطلاعات مورد نیازتان است؟
۷۳/۰	۸۳/۳	۰/۱۷	۸	۱/۵۱	۲۴	۲۹/۸	۱۴	۱/۲	۱			۴. هنگام بازیابی اطلاعات از اینترنت تا چه اندازه می توانید منبع مشخص و مورد نیاز خود را در میان منابع بازیابی شده انتخاب کنید؟
۸۷/۰	۹۶/۳	۱/۱۹	۹	۴/۵۷	۲۷	۴/۲۳	۱۱					۵. تا چه اندازه با نحوه جست و جو و بازیابی اطلاعات در منابع اطلاعاتی پیوسته آشنایی دارید؟
۷۴/۰	۷۴/۳	۲/۱۵	۷	۷/۴۵	۲۱	۰/۳۷	۱۷	۲/۲	۱			۶. شما تا چه اندازه در جست و جوی اطلاعات به نتایج مطلوب می رسید؟
۰۸/۱	۸۳/۲	۳/۴	۲	۹/۱۴	۷	۸/۴۶	۲۲	۷/۲۷	۱۳	۴/۶	۳	۷. هنگام تعیین منابع اطلاعاتی برای یافتن اطلاعات مورد نیاز خود تا چه اندازه سردرگم هستید؟
۹۵/۰	۰۲/۴	۵/۲۵	۱۲	۳/۵۵	۲۶	۹/۱۴	۷	۳/۴	۲			۸. توانایی شما در استفاده از کامپیوتر جهت تامین نیازهای اطلاعاتی خود تا چه اندازه است؟

ادامه جدول ۱. توزیع فراوانی و درصد پاسخگویان به سوال‌های مربوط به رفتار اطلاع‌یابی

انحراف معیار	میانگین	خیلی زیاد		زیاد		کم		خیلی کم		اصلا		سوال
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۰/۶۳	۴/۲۳	۰/۳۴	۱۶	۵۵/۳	۲۶	۱۰/۶	۵					۹. میزان آشنایی شما با جست‌وجوی تخصصی در پایگاه‌ها و موتورهای جست‌وجو در اینترنت تا چه اندازه باعث برطرف کردن نیاز اطلاعاتی تان شده است؟
۰/۶۶	۴/۰۰	۲۱/۳	۱۰	۵۷/۴	۲۷	۲۱/۳	۱۰					۱۰. شما تا چه اندازه با نحوه استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی آشنایی دارید؟
۰/۸۵	۴/۳۲	۳۸/۳	۱۸	۵۵/۳	۲۶	۶/۴	۳					۱۱. بالابردن اطلاعات برای تهیه گزارش خوب تا چه اندازه شما را وادار به جست‌وجوی اطلاعات می‌کند؟
۰/۵۴	۴/۴۵	۴۶/۸	۲۲	۵۱/۱	۲۴	۲/۱	۱					۱۲. وقتی به درک درست و دیدگاه روشنی درباره موضوع خود می‌رسید تا بتوانید موضوع دقیق‌تری پیدا کنید به چه میزان اعتماد به نفس پیدا می‌کنید؟
۰/۹۳	۴/۲۸	۴۰/۴	۱۹	۴۸/۹	۲۳	۸/۵	۴	۲/۱	۱			۱۳. هنگامی که موضوع دقیق‌تری پیدا می‌کنید، علاقه شما به موضوع تحقیقتان به چه میزان بیشتر می‌شود؟
۰/۵۰	۴/۴۳	۴۲/۶	۲۰	۵۷/۴	۲۷							۱۴. تهیه اطلاعاتی در مورد تهیه گزارش تا چه اندازه شما را وادار به جست‌وجوی اطلاعات می‌کند؟

ادامه جدول ۱. توزیع فراوانی و درصد پاسخگویان به سوال‌های مربوط به رفتار اطلاع‌یابی

انحراف معیار	میانگین	خیلی زیاد		زیاد		کم		خیلی کم		اصلا		سوال
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۹۶/۰	۷۷/۲	۳/۴	۲	۵/۸	۴	۷/۶۱	۲۹	۶/۱۰	۵	۹/۱۴	۷	۱۵. در مورد انتخاب روش جست‌وجوی اطلاعات به چه میزان احساس سردرگمی می‌کنید؟
۸۸/۰	۰۶/۴	۴/۲۳	۱۱	۷/۶۱	۲۹	۸/۱۲	۶	۱/۲	۱			۱۶. هنگام گردآوری اطلاعات، تا چه اندازه به خود اطمینان دارید که از میان یافته‌ها، نتایج مرتبط را انتخاب کنید؟
۲۱/۱	۷۹/۳	۵/۲۵	۱۲	۷/۴۴	۲۱	۱/۱۹	۹	۳/۴	۲	۴/۶	۳	۱۷. میزان آشنایی با زبان انگلیسی را تا چه اندازه مانع دسترسی به اطلاعات مورد نیاز خود میدانید؟
۷۵/۰	۴۷/۴	۶/۵۹	۲۸	۸/۲۹	۱۴	۵/۸	۴	۱/۲	۱			۱۸. سرعت کم اینترنت را تا چه اندازه مانع دسترسی به اطلاعات مورد نیاز خود می‌دانید؟
۷۴/۰	۴۰/۴	۳/۵۵	۲۶	۸/۲۹	۱۴	۹/۱۴	۷					۱۹. قطع و وصل شدن اینترنت را تا چه اندازه مانع دسترسی به اطلاعات مورد نیاز خود می‌دانید؟
۱۴/۱	۱۵/۴	۳/۵۵	۲۶	۰/۱۷	۸	۱/۱۹	۹	۳/۴	۲	۳/۴	۲	۲۰. تا چه اندازه مکانی به عنوان کتابخانه و مرکز پایگاه اطلاع‌رسانی را در شبکه خبر ضروری می‌دانید؟

نتایج آمارهای توصیفی نشان داد بیش از پنجاه درصد افراد مورد بررسی در رشته‌های مختلف حوزه علوم انسانی (به غیر از خبرنگاری) تحصیل کرده‌اند و ۱۵ درصد خبرنگاران دانش آموخته رشته خبرنگاری هستند. آخرین مدرک تحصیلی ۵۳ درصد پاسخگویان در مقطع کارشناسی است. ۵۵ درصد خبرنگاران در گروه سنی بین ۳۰ تا ۴۰ سال قرار دارند. ۵۵ درصد افراد مورد بررسی بین ۱۰ تا ۲۰ سال سابقه کار خبرنگاری دارند. داده‌های حاصل از این پژوهش ابتدا توصیف و سپس براساس سؤال‌های پژوهش با بهره‌گیری از آزمون‌های مناسب آماری تحلیل شده‌اند. در بخش نخست نتایج آمار توصیفی حاصل از پاسخ افراد در جدول شماره ۱ ارائه می‌شود.

نتایج جدول شماره ۱ نشان می‌دهد مطابق نظرات افراد شرکت‌کننده در این پژوهش مؤلفه "سرعت کم اینترنت" به عنوان مانع دسترسی به اطلاعات مورد نیاز با میانگین ۴/۴۷ بیشترین و بالاترین میزان را به خود اختصاص داده است و "درک درست و دیدگاه روشن درباره

موضوع برای افزایش میزان اعتماد به نفس"، با میانگین ۴/۴۵ در رتبه دوم و "جست‌وجوی اطلاعات برای تهیه گزارش" با میانگین ۴/۳۲ در مرتبه سوم قرار گرفته است. همچنین "انتخاب روش جست‌وجوی اطلاعات" و "احساس سردرگمی" با میانگین ۲/۷۷ کمترین میزان را به خود اختصاص داده است.

نتایج جدول شماره ۲ نشان می‌دهد مطابق نظرات افراد شرکت‌کننده در این پژوهش مؤلفه تاثیر "آموزش شیوه جست‌وجو و استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته در دسترسی به اطلاعات مورد نیاز" با میانگین ۴/۳۶ بالاترین میزان را به خود اختصاص داده است و بعد تاثیر "آموزش شیوه جست‌وجو در موتورهای جست‌وجو برای جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز" با میانگین ۴/۱۹ در رتبه دوم و "تأمین اطلاعات مورد نیاز با استفاده از اینترنت" با میانگین ۳/۸۷ در مرتبه سوم قرار گرفته است. در ضمن "نقش خانواده، اقوام، دوستان، همسایگان در تعیین سوژه‌های خبری خبرنگاران" با میانگین ۳/۰۴ کمترین میزان را به خود اختصاص داده است.

جدول ۲. توزیع فراوانی و درصد پاسخ افراد به سوال‌های مرتبط با اطلاع‌جویی

انحراف معیار	میانگین	خیلی زیاد		زیاد		کم		خیلی کم		اصلا		سوال
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۶۱/۰	۳۶/۴	۶/۴۲	۲۰	۱/۵۱	۲۴	۴/۶	۲					۲۱. آموزش شیوه‌های جست‌وجو را تا چه اندازه در دسترسی به اطلاعات مورد نیاز خود موثر می‌دانید؟
۶۸/۰	۱۹/۴	۹/۳۱	۱۵	۴/۵۷	۲	۵/۸	۴	۱/۲	۱			۲۲. آموزش شیوه جست‌وجو در موتورهای جست‌وجو را تا چه اندازه در دسترسی به اطلاعات مورد نیاز خود موثر می‌دانید؟
۷۴/۰	۸۷/۳	۰/۱۷	۸	۴/۵۷	۲۷	۳/۲۱	۱۰	۳/۴	۲			۲۳. تا چه اندازه اطلاعات مورد نیاز خود را از اینترنت شبکه خبر تأمین می‌کنید؟
۹۹/۰	۱۹/۳	۱/۲	۱	۳/۳۸	۱۸	۴/۴۰	۱۹	۹/۱۴	۷	۳/۴	۲	۲۴. امکانات موجود شبکه خبر در تهیه و برطرف کردن اطلاعات مورد نیازتان به چه میزان است؟
۱۵/۱	۴۰/۳	۹/۱۴	۷	۴/۴۰	۱۹	۴/۲۳	۱۱	۸/۱۲	۶	۵/۸	۴	۲۵. مسئولان بالادست یا مدیران سطوح بالا چقدر در تهیه گزارش خبرنگاران نقش دارند؟
۸۵/۰	۶۲/۳	۵/۸	۴	۸/۴۶	۲۲	۶/۴۲	۲۰	۱/۲	۱			۲۶. خبرگزاری‌ها، روزنامه‌ها و مجلات چقدر در تعیین سوژه‌های خبری خبرنگاران نقش دارند؟

ادامه جدول ۲. توزیع فراوانی و درصد پاسخ افراد به سوال های مرتبط با اطلاع جویی

انحراف معیار	میانگین	خیلی زیاد		زیاد		کم		خیلی کم		اصلا		سوال
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۰/۸۷	۱۷/۳	۴/۶	۳	۵/۲۵	۱۲	۹/۴۸	۲۳	۰/۱۷	۸	۱/۲	۱	۲۷. ماهواره و شبکه های خارجی چقدر در تعیین سوژه های خبری خبرنگاران نقش دارند؟
۰/۸۳	۷۰/۳	۹/۱۴	۷	۹/۴۸	۲۳	۷/۲۷	۱۳	۵/۸	۴			۲۸. روابط عمومی ها و مراکز اطلاع رسانی تا چه حد در تعیین و تهیه گزارش های خبری نقش دارند؟
۰/۸۳	۰۴/۳	۴/۶	۳	۸/۱۲	۶	۸/۶۳	۳۰	۸/۱۲	۶	۳/۴	۲	۲۹. خانواده، اقوام، دوستان، همسایگان تا چه حد در تعیین سوژه های خبری خبرنگاران نقش دارند؟

جدول ۳. مشخصه های آماری روش های بازیابی اطلاعات مورد نیاز خبرنگاران

انحراف معیار	میانگین	شاخص آماری	سوال
۰/۶۰	۴/۱۷		۳. میزان تسلط شما بر مهارت های تخصصی جست و جو و بازیابی اطلاعات در منابع اطلاعاتی تا چه اندازه موجب دسترسی شما به اطلاعات مورد نیازتان است؟
۰/۷۳	۳/۸۳		۴. هنگام بازیابی اطلاعات از اینترنت تا چه اندازه می توانید منبع مشخص و مورد نیاز خود را در میان منابع بازیابی شده انتخاب کنید؟
۰/۸۷	۳/۹۶		۵. تا چه اندازه با نحوه جست و جو و بازیابی اطلاعات در منابع اطلاعاتی پیوسته آشنایی دارید؟

نتایج آمارهای توصیفی نشان داد بیش از پنجاه درصد افراد مورد بررسی در رشته های مختلف حوزه علوم انسانی (به غیر از خبرنگاری) تحصیل کرده اند و ۱۵ درصد خبرنگاران دانش آموخته رشته خبرنگاری هستند. آخرین مدرک تحصیلی ۵۳ درصد پاسخگویان در مقطع کارشناسی است. ۵۵ درصد خبرنگاران در گروه سنی بین ۳۰ تا ۴۰ سال قرار دارند. ۵۵ درصد افراد مورد بررسی بین ۱۰ تا ۲۰ سال سابقه کار خبرنگاری دارند. داده های حاصل از این پژوهش ابتدا توصیف و سپس براساس سؤال های پژوهش با بهره گیری از آزمون های مناسب آماری تحلیل شده اند. در بخش نخست نتایج آمار توصیفی حاصل از پاسخ افراد در جدول شماره ۱ ارائه می شود.

جدول ۴. نتایج آزمون t-test

سوال	مقدار مورد انتظار برای آزمون=۳					تفاوت میانگین ها در سطح ۹۵٪
	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری	تفاوت میانگین	کمترین مقدار	
۲. تاچه اندازه امکانات شبکه خبر برای استفاده از پایگاه های اطلاعاتی کافی است؟	۱/۴۳۰	۴۶	۰/۱۶۰	۰/۱۷۰۲	-/۰۶۹۴	۰/۴۰۹۸

در بررسی سوال دوم که تا چه اندازه امکانات شبکه برای استفاده از پایگاه‌ها برای تهیه گزارش کافی است؟ بنابر یافته‌های به دست آمده از آزمون تی، با عنایت به اینکه تی محاسبه شده (۱/۴) حاصل شده است که از مقدار تی جدول بحرانی (۱/۹۶) کوچک‌تر است. ($P > 0.05$) لذا در پاسخ به سؤال چهارم می‌توان ادعا نمود از نظر افراد نمونه آماری، "امکانات شبکه خبر جهت استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی کافی نیست" و از حد مورد انتظار کمتر و پایین‌تر است (جدول شماره ۴).

جدول ۵. نتایج آزمون t-test

تفاوت میانگین‌ها در سطح ۹۵٪		مقدار مورد انتظار برای آزمون=۳				سوال
بیشترین مقدار	کمترین مقدار	تفاوت میانگین	سطح معنی داری	درجه آزادی	مقدار t	
۰/۷۴۳۲	۰/۰۶۵۳	۰/۴۰۴۳	۰/۰۰۲	۴۶	۲/۴۰۰	۲۵. مسئولان بالادست یا مدیران سطوح بالا چقدر در تهیه گزارش خبرنگاران نقش دارند؟

در بررسی سؤال سوم که مدیران سطوح بالا به چه میزان در تعیین و تهیه گزارش‌های خبری نقش دارند؟ بنابر یافته‌های به دست آمده از آزمون تی، با عنایت به اینکه تی محاسبه شده (۲/۴) حاصل شده است که از مقدار تی جدول بحرانی (۱/۹۶) بزرگ‌تر است ($P < 0.05$). لذا در پاسخ به سؤال پنجم می‌توان ادعا نمود از نظر افراد نمونه آماری، "مسئولان بالادست یا مدیران سطوح بالا، بالاتر از حد مورد انتظار در تهیه گزارش خبرنگاران نقش دارند" (جدول شماره ۵).

جدول ۶. نتایج آزمون t-test

تفاوت میانگین‌ها در سطح ۹۵٪		مقدار مورد انتظار برای آزمون=۳				سوال
بیشترین مقدار	کمترین مقدار	تفاوت میانگین	سطح معنی داری	درجه آزادی	مقدار t	
۰/۹۴۶۴	۰/۴۵۷۹	۰/۷۰۲۱	۰/۰۰۰	۴۶	۵/۷۸۷	۲۸. روابط عمومی‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی تا چه حد در تعیین و تهیه گزارش‌های خبری نقش دارند؟

در بررسی سؤال چهارم که روابط عمومی‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی تا چه حدی در تعیین و تهیه گزارش‌های خبری نقش دارند؟ بنابر یافته‌های به دست آمده از آزمون تی، با عنایت به اینکه تی محاسبه شده (۵/۷) حاصل شده است که از مقدار تی جدول بحرانی (۱/۹۶) بزرگ‌تر است ($P < 0.05$). لذا در پاسخ به سؤال هشتم می‌توان ادعا نمود از نظر افراد نمونه آماری، "روابط عمومی‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی در تعیین و تهیه گزارش‌های خبری" بالاتر از حد مورد انتظار نقش دارند (جدول شماره ۶).

جدول ۷. نتایج آزمون t-test

تفاوت میانگین‌ها در سطح ۹۵٪		مقدار مورد انتظار برای آزمون=۳				سوال
بیشترین مقدار	کمترین مقدار	تفاوت میانگین	سطح معنی داری	درجه آزادی	مقدار t	
۰/۲۸۷۱	۰/۲۰۲۰	۰/۰۴۲۶	۰/۷۲۸	۴۶	۰/۳۵۰	۲۹. خانواده، اقوام، دوستان و همسایگان تا چه حد در تعیین سوزده‌های خبری خبرنگاران نقش دارند؟

در بررسی سؤال پنجم که خانواده، اقوام، دوستان، همسایگان و به طور کلی مردم تا چه حدی در تعیین سوژه‌های خبری خبرنگاران نقش دارند؟ بنابر یافته‌های به دست آمده از آزمون تی، با عنایت به اینکه تی محاسبه شده (۰/۳۵) حاصل شده است که از مقدار تی جدول بحرانی (۱/۹۶) کوچک‌تر است ($P > ۰/۰۵$). لذا در پاسخ به سؤال نهم می‌توان ادعا نمود از نظر افراد نمونه آماری، "نقش خانواده، اقوام، دوستان، همسایگان در تعیین سوژه‌های خبری خبرنگاران" از حد مورد انتظار پایین و کمتر است (جدول شماره ۷).

بحث و نتیجه‌گیری

شبکه‌های بزرگ خبری جهان، پیوسته در حال تجربه الگوهای جدید تهیه و ارائه خبر بوده و با تغییر و اصلاح شیوه‌های جمع‌آوری، تدوین و ارائه اخبار، دغدغه خود را برای جذب و حفظ مخاطب در عرصه به شدت رقابتی خبررسانی نشان داده‌اند. به نظر می‌رسد بیشتر این تغییر، به ارتقای توانمندی‌ها و مهارت‌های ژورنالیست‌ها، که خبرنگاران و مجریان اخبار نیز جزو آنها محسوب می‌شوند اختصاص دارد. دیوید رابین^۱ رئیس دانشکده ارتباطات در دانشگاه سیراکیوس نیویورک معتقد است برای تربیت روزنامه‌نگاران خوب باید به آنها آموزش داد که چگونه و از کجا اطلاعات را به دست بیاورند و پس از به دست آوردن اطلاعات با آن چه بکنند (جنیفر کلی، به نقل از ترجمه کسمایی ۱۳۷۸).

امروزه دنیای اطراف ما مملو از سوژه‌های مختلف است که بی تفاوت از آنها عبور می‌کنیم. یک خبرنگار برای یافتن یک سوژه خوب باید خوب فکر کند و همراه با تعمق و تفکر باید قوه تخیل خوبی داشته باشد و موضوع و سوژه مورد نظر را به خوبی به رشته تحریر درآورد تا یک گزارش هدفمند را به نتیجه برساند. همه چیز تکراری است و سوژه‌ها هم تکراری هستند، آنچه تکرار را از گزارش می‌گیرد، زاویه دید متفاوت است. اینکه از چه زاویه‌ای به یک موضوع کهنه نگاه شود، مهم است. در نهایت یک پرداخت خوب منتج به یک گزارش خبری خوب می‌شود. تفکر، فکر کردن تنها نیست، بلکه فکر کردن آگاهانه است که باید همراه با تخیل باشد. یک روزنامه‌نگار باید بداند که بدون قوه تخیل نمی‌توان روزنامه‌نگار موفقی بود.

خبرنگار فردی کنجکاو است، دنیای اطراف را با دید پرسشگر دنبال می‌کند و همواره در جست‌وجوی علت پدیده‌ها است. خبرنگار باید بداند که رسانه باید جلوتر از مردم عادی باشد و در جایگاه یک کارشناس و تحلیلگر گزارش‌نویسی کند. خبرنگار موفق دارای قوه تخیل است، بیان روایی خوب دارد و غیرقابل پیش‌بینی است؛ اگر فردی فاقد این ویژگی‌هاست، حرفه خبرنگاری به کارش نخواهد آمد و فعالیت‌هایش خروجی مناسبی نخواهد داشت. خبرنگار باید نسبت به پدیده‌ها حساس باشد و واکنش سریع داشته باشد. نتایج یافته‌های پژوهش نشان داد بخشی از مشکلات موجود در رفتار اطلاعاتی به خود خبرنگار بر می‌گردد. در متون مختلف خبرنگاری برخی از صفات و ویژگی‌های خاص خبرنگاران شامل بررسی اسناد و مدارک، افزایش معلومات عمومی و ... آمده است که یافته‌های این پژوهش حاکی از محدودیت استفاده از این منابع به دلایل مختلف از جمله اطلاعات ناکافی از منابع موجود، ناآگاهی از روش‌های جست‌وجو و ... از طرف خبرنگاران است.

مهمترین دلیل دیگر این است که رفتار خبرنگاران حرفه‌ای نیست، در حال حاضر خبرنگاران تبدیل به کارمندان رسانه شده‌اند، بیشتر گزارش‌های خبرنگاران گزارش کار مسئولان بوده و تنوع و محتوای چندانی ندارند و جذاب و مخاطب‌پسند نیستند، شاید یکی از دلایل آن عدم به کارگیری افراد علاقه‌مند، خوش ذوق، خبره، کارآزموده و تحصیلکرده در رشته خبرنگاری است. به نظر می‌رسد سوژه‌های خبری برای تهیه گزارش‌ها و پخش که باید از دل جامعه و مردم بیرون بیاید از اتاق فکر مدیران و برنامه‌ریزان تهیه و تولید می‌شود و بیشتر مسئول محور است تا مردم محور که این امر سبب می‌شود جذابیت لازم را برای مردم نداشته باشد. ضمن اینکه خیلی از خبرهایی که از شبکه‌های خبری داخلی پخش می‌شوند، رادیویی بوده و قابلیت پخش تلویزیونی ندارد.

^۱. David Rabin

همانطور که خبرنگاران اذعان کرده‌اند نقش خانواده، اقوام، دوستان، همسایگان و به طور کلی مردم در تعیین سوژه‌های خبری خبرنگاران از حد مورد انتظار پایین‌تر است که به نظر می‌رسد در عصر کنونی با وجود شبکه‌های اجتماعی و به نوعی هر شهروند یک خبرنگار و با توجه به تحولات و تغییر رویکردهای رسانه‌ها برای جذب مخاطب باید خبرنگاران برای سوژه‌یابی جذاب و مخاطب‌پسند به این مقوله مهم توجه ویژه‌ای داشته باشند.

یکی دیگر از دلایل آن عدم بهره‌گیری از منابع کتابخانه‌ای و آرشیوی و بی‌توجهی به پژوهش است. این امر تاحدی ناشی از نبود آموزش مشخص طی دوران تحصیلات رسمی است. اگر چه در دوران تحصیل به اهمیت استفاده از منابع کتابخانه‌ای اشاره می‌شود، اما هیچگونه آموزش مدون، عملی و رسمی برای شناساندن ضرورت و اهمیت کاربرد منابع اطلاعاتی مختلف و شیوه استفاده از آنها در کلاس‌های درس خبرنگاری ارائه نمی‌شود. ضمن اینکه در داخل کشور ما خبرنگار تحقیقی نداریم، یعنی گزارش‌هایی که پایه تولید آنها براساس پژوهش خبرنگار بوده و ماحصل آن تبدیل به گزارش شود، خیلی ناچیز است یا اصلاً وجود ندارد. هم اکنون در دنیا توجه ویژه‌ای به این موضوع شده است، اما در کشورمان به علت زمان بر بودن و عدم استقبال مسئولان رسانه و دیگر مشکلات این نوع گزارش‌ها، رونق چندانی ندارد و جای آن در رسانه ملی خالی است.

از دلایل دیگر کاهش مخاطب رسانه نداشتن تنوع و نبود خبرها و گزارش‌های متنوع است. زمانی که به تلویزیون نگاه می‌کنید بیشتر خبرها تکراری و شبیه به هم هستند و به طور کلی از همه ظرفیت‌های رسانه به دلایل مختلف برای افزایش و جذب مخاطب به کار گرفته نمی‌شود که این در درازمدت باعث عدم اعتماد مردم به رسانه خواهد شد.

البته بخشی از مسائل و مشکلات خبرنگاران را برای دستیابی به اطلاعات به مشکلاتی مثل کمبود وقت، عدم برخورداری از امکان پژوهش و دسترس نبودن منابع اطلاعاتی و فاصله زیاد با کتابخانه‌ها و ... می‌توان نام برد که این مشکلات خود ریشه در سیاست‌گذاری‌های رسانه و عدم درک و اهمیت وجود آرشیو و کتابخانه در فعالیت‌های خبرنگاری دارد. به این معنا که سیاست‌گذاری‌های رسانه به ویژه شبکه خبر و تهیه گزارش‌ها طبق یک فرآیند خاص همان روش حقیقت‌مدار است. در این فرآیند واحدها، امکانات و منابع اطلاعاتی جایگاهی ندارند. به همین علت تخصیص بودجه، تهیه منابع و تجهیزات و به کارگیری نیروی انسانی متخصص برای این واحدها در اولویت‌های آخر برنامه‌ریزی‌ها قرار گرفته است.

نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌های محسنیان راد (۱۳۷۲)، مهریزی (۱۳۸۰)، باباخانی (۱۳۹۱)، علی‌پور (۱۳۹۱) و نعمتی انارکی (۱۳۹۹) همسو و با پژوهش‌های عبدالملکی (۱۳۸۹)، باباخانی (۱۳۹۱)، شمشادی (۱۳۹۲) و انصاری و زبوری (۲۰۱۰) غیرهمسو است. یافته‌های پژوهش محسنیان راد (۱۳۷۲) نشان داد که بیش از ۹۰ درصد روزنامه‌نگاران ایران فاقد تحصیلات مرتبط با روزنامه‌نگاری هستند که در پژوهش کنونی نیز فقط ۱۵ درصد خبرنگاران تحصیلات مرتبط با رشته روزنامه‌نگاری داشته‌اند. همچنین نتایج پژوهش مهریزی (۱۳۸۰) نشان داد که رفتار اطلاع‌یابی روزنامه‌نگاران به لحاظ استفاده از خدمات انواع واحدهای کتابخانه‌ای، میزان و نحوه مراجعه به این واحدها، استفاده و برخورداری از منابع و فناوری‌های اطلاعاتی، تنوع چندانی ندارند که پژوهش حاضر نیز نشان داد گزارش‌های خبرنگاران بیشتر مسئول محور و شخص محور است و تنوع چندانی برای مخاطب عام ندارد. نتایج پژوهش علی‌پور (۱۳۹۱) نیز نشان داد که استفاده از فناوری‌های نوین ارتباطی در کاهش زمان تبادل اطلاعات و دسترسی آسان به منابع اطلاعاتی نقش عمده‌ای دارد که شبکه خبر نیز باید با آماده‌سازی زیرساخت‌ها، استفاده از فناوری‌های نوین را برای سهولت و سرعت کار در اولویت اصلی خود قرار دهد.

نتایج پژوهش شمشادی (۱۳۹۲) نیز نشان داد روزنامه‌نگاران حرفه‌ای و شهروند خبرنگاران از شبکه‌های اجتماعی و ارتباطات مجازی برای پوشش خبرها استفاده می‌کنند. خبرنگاران شبکه خبر هم باید بتوانند از این ابزار برای استفاده ظرفیت‌های شبکه برای اطلاع‌رسانی سریع، پیگیری و بازنشر خبرها به کار گیرند و مسئولان و سیاست‌گذاران شبکه خبر نیز باید برای استفاده از همه ظرفیت‌های شبکه به فناوری‌های جدید و شبکه‌های اجتماعی نیز توجه ویژه داشته باشند و حتی برخی از خبرها نیز می‌تواند با استناد به شبکه‌های اجتماعی پخش شود تا از قافله عقب نمانند و بتوانند همگام با فناوری‌های روز به اهداف مورد نظر برسند. پژوهش نعمتی انارکی و دیگران (۱۳۹۹) نیز نشان داد با

توجه به تحولات و تغییرات سریع در محیط‌های اطلاعاتی، آموزش ضمن خدمت و بدو خدمت برای خبرنگاران ضروری است و باید مسئولان شبکه برای توانمندسازی خبرنگاران به این مهم توجه ویژه‌ای کنند.

در بخش پیشینه‌های خارجی نیز چگونگی جست‌وجوی اطلاعات و استفاده از منابع اطلاعاتی، رتبه‌بندی دستیابی به اطلاعات مورد نیاز در اینترنت و سپس کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی، راهبردهای جست‌وجو و بازیابی اطلاعات، با رویکرد دانش و سواد رسانه‌ای روزنامه‌نگاران بررسی شده است که نتایج نشان می‌دهد که توجه ویژه به آموزش روزنامه‌نگاران و خبرنگاران برای دستیابی به اطلاعات مورد نیاز ضروری است و آموزش مهم‌ترین مؤلفه برای ارتقای کیفی برنامه‌های تولیدی فعالان رسانه به ویژه روزنامه‌نگاران و خبرنگاران است که کم و بیش هم راستا با این پژوهش بوده است و باید به آموزش خبرنگاران برای ارتقای برنامه‌ها و گزارش‌های خبری توجه ویژه‌ای شود. نتایج پژوهش بولدینگ (۱۹۹۶) نیز اثر آموزش مهارت اطلاع‌یابی را به عنوان به دست آوردن قابلیت‌های اساسی حرفه روزنامه‌نگاری مطرح می‌کند و چهار مقوله آموزش مهارت‌های جست‌وجو، آموزش استفاده از منابع کتابخانه‌ها، آموزش استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی و آشنایی عملی با کتابخانه را برای شناخت شیوه‌های جست‌وجوی منابع اطلاعاتی در برنامه‌های آموزشی خبرنگاری پیشنهاد می‌کند. با توجه به اینکه فقط ۱۵ درصد خبرنگاران شبکه خبر در رشته خبرنگاری تحصیل کرده‌اند و هیچ آموزش مدونی برای استفاده از کتابخانه‌ها در طول تحصیل وجود ندارد. در پژوهش حاضر نیز ضرورت آموزش‌های بدو خدمت و ضمن خدمت برای خبرنگاران ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. نتایج پژوهش عبدالنصیر طالب (۲۰۰۷) نیز نشان داد که روزنامه‌نگاران در زمینه اینترنت و فناوری اطلاعات از مهارت قابل قبولی برخوردار نبودند، در نتایج پژوهش کنونی نیز محدودیت توان استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی توسط خبرنگاران مشهود بود. پژوهش انصاری و زوری (۲۰۱۰) نیز نشان داد کتابخانه‌ها بیشترین منبع استفاده خبرنگاران بوده‌اند. نتایج پژوهش کنونی خلاف این موضوع را نشان داد خبرنگاران شبکه خبر برای تهیه گزارش‌ها کمتر از منابع کتابخانه‌ای استفاده می‌کنند و بیشتر از مطالب سطحی برای تهیه گزارش‌های خود استفاده می‌کنند به همین دلیل گزارش‌های تولید شده اعتبار علمی و تخصصی لازم را ندارند، چون برپایه پژوهش تولید نشده‌اند. پژوهش ساساکا، اوتیک و نگنو^۱ (۲۰۱۷)، ماه‌جان و کومار^۲ (۲۰۱۷) و گیلبرت، وایت و تالمن^۳ (۲۰۲۱) نیز نشان داد خبرنگاران از اطلاعات موجود در کتابخانه آگاهی کافی ندارند و باید به آموزش استفاده از منابع کتابخانه در سرفصل‌های آموزشی گنجانده شود. با توجه به نتایج پژوهش پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

از آنجایی که صحت، دقت و سرعت سه عامل مهم در خبررسانی می‌باشند و سرعت کم اینترنت و قطع و وصل شدن آن مهم‌ترین مشکل شبکه از طرف خبرنگاران اعلام شده است، این عامل سبب فشار روانی زیادی به عوامل خبر از جمله خبرنگاران، سردبیران و دبیران خبر می‌شود تا بتوانند به موقع و در زمان ممکن اطلاع‌رسانی کنند. مسئولان شبکه نیز می‌توانند با تقویت زیرساخت‌ها، سرعت اینترنت را افزایش داده و از قطع و وصل شدن آن جلوگیری کنند و سلامت روان را برای نیروی انسانی به ارمغان آورند و از توان نیروهای شاغل برای بهره‌وری و کارایی بیشتر بهره‌مند شوند.

همچنین موضوع، هدف، قالب و طبقه برنامه و همچنین تخصص و تمرکز روی مؤلفه‌های تأثیرگذار بر کیفیت ارائه خبر توسط مجریان نیز مهم است که به نظر می‌رسد به این ویژگی‌ها در شبکه خبر آن طور که باید و شاید توجه نشده است. همچنین توجه به آموزش‌های بدو خدمت و ضمن خدمت نیز می‌تواند با تخصصی‌تر کردن فعالیت‌های خبرنگاران در حیطه موضوعی مشخص بر کیفیت کار خبرنگاران نیز تأثیرگذار باشد.

خبرنگار در پرورش سوژه و نوشتن گزارش، کلی‌گویی را باید کنار بگذارد تا گزارش به نتیجه برسد. وقتی به دنبال پیدا کردن سوژه هست باید بداند که هر موضوعی یک دلیل می‌خواهد و این یعنی برای تهیه گزارش به اطلاعات، آمار و داده‌های مشخص نیاز دارد. بنابراین هر

1. Sasaka, Otake & Ng'eno

2. Mahajan & Kumar

3. Gilbert, White & Tallman

چیزی که به ذهن می‌رسد را نمی‌توان گزارش کرد. زمانی که سوژه مناسب که دارای دلیل مشخص و کافی است انتخاب شد، پرسش اصلی در مورد سوژه را مشخص کرده و بعد به دنبال مصاحبه شونده باید رفت.

داشتن اطلاعات کافی در مورد موضوع برای تهیه گزارش‌های خبری ضروری است. اگر خبرنگار از موضوع اطلاعات و آمار درستی نداشته باشد، گزارش مناسبی تولید نخواهد شد. برای تهیه یک گزارش مخاطب‌پسند داشتن اطلاعات ضروری است. هیچ وقت نباید با ذهن خالی برای تهیه گزارش اقدام کرد. برای تهیه گزارش مصاحبه به مثابه اجرای یک نمایش است، برای مصاحبه باید اول خود را و بعد مصاحبه شونده را شناخت. آمار و اطلاعات در مورد سوژه مورد مصاحبه را دانست و در هنگام مصاحبه از آن استفاده کرد. خبرنگار اگر از موضوع شناخت داشته باشد و با اطلاعات حرف بزند، اعتماد مصاحبه شونده را جلب خواهد کرد و کنترل مصاحبه را در دست خواهد گرفت. به این نکته هم باید توجه داشت که مهمترین رکن مصاحبه برای تهیه گزارش‌های خبری مخاطب است که باید به نیاز آن پاسخ داد. پیشنهاد می‌شود رسانه ملی به ویژه شبکه بین‌المللی خبر برای جذب اعتماد مردم حضور بیشتری در شبکه‌های اجتماعی و مجازی داشته باشد و از همه ظرفیت‌های خود برای حضور در شبکه‌های اجتماعی استفاده کند. چون شبکه‌های مجازی می‌توانند به افزایش تعداد و همچنین افزایش اعتماد مخاطب به رسانه‌ها کمک کنند.

از آنجایی که بخش اعظم کار خبرنگاران جست‌وجوی اطلاعات برای انتخاب سوژه و موضوع جهت تهیه گزارش، مصاحبه، تحلیل و کنترل موضوع روزآمد، بررسی پیشینه مطالب، تهیه آمار و ارقام و یافتن ادله برای تأیید صحت و سقم مطالب و جمع‌آوری اطلاعات است باید کتابخانه و آرشیو به عنوان منبع اصلی حلقه اتصال پژوهش برای تولید گزارش‌های خبری به صورت مستقل و آسان در شبکه خبر در دسترس باشد. بنابراین ضرورت ایجاد کتابخانه مستقل و در دسترس برای رفع و رجوع نیازهای اطلاعاتی و پشتوانه اطلاعاتی در شبکه بین‌المللی خبر ضروری است. مکانی به عنوان کتابخانه و پایگاه‌های اطلاعاتی می‌تواند در فرایند تولید فعالیت‌های خبرنگاران نقش مهمی داشته و کمک کار مهمی برای خبرنگاران و دیگر عوامل شبکه باشد. همچنین پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌هایی برای بررسی رشد فناوری و تأثیر آن بر نیازهای اطلاعاتی و رفتار اطلاع‌جویی خبرنگاران انجام شود.

سرفصل‌های درس آموزشی مربوط به رشته‌های خبری در دانشگاه صدا و سیما که مهمترین مرکز آموزش و تربیت خبرنگاران و دیگر عوامل خبر برای رسانه ملی است، باید تجدیدنظر و اهمیت استفاده از منابع اطلاعاتی در مقاطع مختلف تحصیلی گنجانده شود. نبود آموزش استفاده از منابع اطلاعاتی، کمبود منابع و امکانات و دور ماندن خبرنگاران از منابع اطلاعاتی و کتابخانه و ناآشنایی آنها با روش‌های کسب اطلاعات سبب دور شدن هرچه بیشتر خبرنگاران از اطلاعات به عنوان مهم‌ترین رکن تهیه و تولید گزارش‌های خبری خواهد شد. برای استفاده از منابع اطلاعاتی گنجانیدن واحدهای درسی در آموزش‌های بدو خدمت و ضمن خدمت به منظور معرفی، اهمیت و نحوه استفاده از منابع و امکانات اطلاعاتی ضروری است. این درس باید شامل آموزش اهمیت استفاده از انواع مختلف منابع اطلاعاتی و میزان اعتبار هر کدام، شیوه‌های بازیابی منابع و به خصوص بهره‌گیری از فناوری‌های روز اطلاعاتی باشد.

همچنین لازم است نسبت به برگزاری دوره‌های آموزشی برای استفاده از منابع اطلاعاتی و ابزارها و راهبردهای جست‌وجو برای افزایش اعتماد به نفس خبرنگاران در جست‌وجوی اطلاعات اقدام شود.

از آنجایی که احساس نیاز به دانش تخصصی در بین خبرنگاران در سطح پایینی است. ارزیابی دانش تخصصی آنها ضروری است بنابراین پیشنهاد می‌شود با مشوق‌هایی بتوان دانش تخصصی خبرنگاران را تقویت کرد و دانش آنها را به طور خودخواسته بالا برد، چون دانش خبرنگاران می‌تواند کلیدی طلایی برای جذب مخاطبان در درازمدت باشد.

پیشنهاد می‌شود کتابخانه دیجیتال جدید برای شبکه‌های خبری به منظور دسترسی آسان به اطلاعات در محیط وب راه‌اندازی شود. همچنین وب سایت کتابخانه‌های خبری باید کاربرپسند و کاملاً سازمان یافته دسترسی آسان به منابع اطلاعات را برای خبرنگاران و دیگر عوامل رسانه‌ای فراهم کنند. موتورهای جست‌وجوی وب اطلاعات مبتنی بر فراداده را بازیابی می‌کنند. اکیداً پیشنهاد می‌شود که موتور جست‌وجو

برای بازیابی مؤثر اطلاعات باید از امکانات جست و جوی اطلاعات مبتنی بر محتوا برخوردار باشند. ضروری است کتابداران حرفه‌ای در کتابخانه‌ها و آرشیوها به کار گرفته شوند که بتوانند به صورت حرفه‌ای به، پردازش، سازماندهی و انتشار اطلاعات بپردازند.

منابع

- آذرکمند، ا. (۱۳۹۹). *رسانه شناسی*. شورای نظارت بر سازمان صدا و سیما به نشانی: <http://64040.ir/fa/news/422>
- باباخانی، ش. (۱۳۹۱). *بررسی روزنامه‌نگاری شهروندی با تکیه بر ارتباطات مجازی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی، دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی.
- جنیفر، ک. (۱۳۷۸). *آموزش روزنامه نگاری در چالش با فناوری های جدید*، (خبرهای تازه، ایده های نو). ترجمه علی کسمایی. *رسانه*، ۱۰(۳)، ۵۴
- خاشعی، و. (۱۳۸۹). *درآمدی بر سیاست‌های رسانه‌ای مقابله با جنگ نرم*. فصلنامه *رسانه*، ۲۰(۲)، ۱۲۷-۱۵۱.
- دستورالعمل نظام حقوق و دستمزد (۱۳۹۴). تهیه و تنظیم اداره کل منابع انسانی سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، بازنگری شده.
- شریفی، م.، قنبری، س.، کردکتولی، ع. و صمدی، ک. (۱۳۹۸). *شناسایی الگوهای ذهنی خبرنگاران خبرگزاری‌های ایران پیرامون «انگیزش برای خلاقیت»*. *پژوهش‌های ارتباطی*، ۲۶(۹۹)، ۹-۴۹
- شمشادی، ح. (۱۳۹۲). *بررسی روزنامه‌نگاری شهروندی در فیس بوک از دیدگاه روزنامه‌نگاران حرفه‌ای*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی، دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی.
- صدیقی، ف. (۱۳۹۸). *تکنیک‌های سوژه‌یابی و سوژه‌سازی*. کارگاه آموزشی، -فرهنگسرای تخصصی رسانه شهرداری اصفهان: <https://www.isna.ir/news/98111712836>
- عبدالملکی، ح. (۱۳۸۹). *دستیابی به شیوه‌های مطلوب تولید گزارش خبری تلویزیونی با بررسی تطبیقی گزارش‌های پخش شده از سی‌ان‌ان، بی‌بی‌سی و الجزیره*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه صدا و سیما، دانشکده ارتباطات و رسانه.
- علی‌پور، م. (۱۳۹۱). *نقش فناوری‌های نوین ارتباطی در فرآیند تولید خبر*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه صدا و سیما، دانشکده علوم ارتباطات و رسانه.
- کریمی، پ. (۱۳۹۰). *بررسی جنبه‌های چهارگانه رفتار اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز در مواجهه با منابع اطلاعاتی پیوسته*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی.
- محمسیان‌راد، م. (۱۳۷۲). *وضعیت نیروی متخصص مطبوعات و آموزش روزنامه‌نگاری در ایران*. تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- معمدنژاد، ک. (۱۳۷۱). *وسایل ارتباط جمعی*. تهران، دانشگاه علامه طباطبایی.
- مهریزی، ن. (۱۳۸۰). *بررسی رفتار اطلاع‌یابی روزنامه‌نگاران و وضعیت واحدهای اطلاعاتی روزنامه‌های تهران*. فصلنامه *رسانه*، ۱۲۹-۱۱۶
- نعمتی انارکی، د.، ضیایی‌پور، ح. و صادقی، ج. (۱۳۹۹). *سنجش سواد اطلاعاتی کارکنان مشاغل خبری صداوسیما در عصر دیجیتال*. فصلنامه علمی *رسانه‌های دیداری و شنیداری*، ۱۴(۳۴)، ۱۶۷-۱۹۰
- وب‌گاه رسمی شبکه خبر (۱۳۹۹) (www.IRINN.ir). بخش (درباره ما) بازبینی شده در ۱۳ بهمن ۱۳۹۹.

References

- Abdulla A. T. (2007). Technology Internet-Related Information behaviors Print-journalists In Kuwait. <https://www.researchgate.net/publication/323398908>
- Abdolmaleki, H. (2010). *Achieving the desired methods of producing television news reports by comparatively reviewing the reports broadcast by CNN, BBC and Al Jazeera*. Master Thesis, Radio and Television University [In Persian]
- Alipour, M. (2012). *The role of new communication technologies in the news production process*. Master Thesis, Radio and Television University [In Persian]
- Abdus Sattar, C. & Luluwa, A.S. (2011). Information Behavior of Journalists: Analysis of Critical Incidents of Information Finding and Use. *International Information and Library Review*, 43(4),
- Aghili, O. & Sanderson, M. (2020). *Journalists' information needs, seeking behavior, and its determinants on social media*. Submitted on 24 May 2017 (v1), last revised Jan 2020 This Version, v3

- Ansari, M.N. & Zuberi, N. A. (2010). Information seeking behaviour of media professionals in Karachi. *Malaysian Journal of Library and Information Science*, 15(2), 71-84
- Arman, H. & Islam, S. (2012). Information-seeking by print media journalists in Rajshahi, Bangladesh. *IFLA Journal December*, 38, 283-288,
- Azarkamand, A. (2020). Media Studies. The Supervisory Council of the Radio and Television Organization <http://64040.ir/fa/news/422> [In Persian]
- Babakhani, Sh. (2012). *A study of citizen journalism based on virtual communication*. Master Thesis, Allameh Tabatabai University [In Persian]
- Gilbert, S., White P.B., & Tallman, K. (2021) Information seeking behaviors of environmental journalists. *Journal of Librarianship and Information Science*. June. doi:10.1177/09610006211020081
- Gurdev, S. & Monika, S. (2013). Information seeking behavior of newspaper journalists. *International Journal of Library and Information Science*, 5(7), 225-234.
- Jean, W. & Kathleen, A. H. (1991). Journalist and Librarian Roles, Information Technologies and Newsmaking. *Journalism Quarterly*, 68(3), 491-498
- Jennifer, K. (1999). Journalism training in the challenge of new technologies (new news, new ideas). Translated by Ali Kasmaei. *Media*, 10 (3), 54 [In Persian]
- Julie B. (1996). Research Skills Instruction in Undergraduate Programs. *Journalism & Mass Communication Educator*, 51(1), 15
- Kagan, R. (2006). *It s the Regime, stupid*. Washington Post, 29 Jan. <https://www.washingtonpost.com/archive/2006/01/29/its-the-regime-stupid/f9c2b39e-fa0e-4424-a891-3b7b8b79967e/>
- Karimi, P. (2011). Investigating the four aspects of information behavior of graduate students of Shahid Chamran University of Ahvaz in the face of online information sources. Master Thesis, Shahid Chamran University of Ahvaz [In Persian]
- Kathleen A. H. (1994). Local Breaking News: Sources, Technology and News Routines. *Journalism Quarterly*, 71(3), 561-572
- Kathleen, A. H., Jean, W. & Douglas M. M. (1987). The Role of the Newspaper Library in the Production of News. *Journalism Quarterly*, 64, 714 – 720
- Khashee, V. (2009). An Introduction to Media Politics for Coping with Soft Warfare. *Resaneh*, 20(2), 127-151 [In Persian]
- Mahajan, P. & Kumar, P. (2017). Information seeking behaviour of journalists in north India. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 1648. <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1648>
- Mohsenian Rad, M. (1993). *Status of the press and journalism training force in Iran*. Tehran: Ministry of Culture and Islamic Guidance [In Persian]
- Motamednejad, K. (1992). *Mass communication tools*. Tehran: Allameh Tabatabai University [In Persian]
- Mehrizi, N. (2001). Investigating the information-seeking behavior of journalists and the situation of information units of Tehran newspapers. *Media Quarterly*, (47), 129-116 [In Persian]
- Nematianaraki, D., Zeaei Parvar, H., & Sadeghi, J. (2020). Measurement of the Information literacy of IRIB Personnel Working at Newsroom Jobs. *Quarterly Scientific Journal of Audio-Visual Media*, 14(34), 167-190 [In Persian]
- Prasanna, K., & Divyananda, K. (2017). Information Needs and Information Seeking Behavior of Television Media Professionals in Bengaluru: A Study. *Global Media Journal*, 15:28.
- Sasaka, E. L., Otike, J., & Ng'eno, E. (2017). Information needs & Information Seeking Behaviour of Media Professionals in KENYA: a case of nation media Grop. 4(4), 961 - 992, Oct 19, www.strategicjournals.com, ©strategic Journals
- Salary system instructions (2015). Prepared and edited by the General Department of Human Resources of the Broadcasting Organization of the Islamic Republic of Iran, revised [In Persian]
- Sharifi, M., Ghanbari, S., Kordkatuli, A., & Samadi, K. (2019). *Identifying Iranian News Agency Journalists' Patterns of Motivation for Creativity*. *Communication Research*, 26(99), 221-229 [In Persian]
- Shamshadi, H. (2013). *A Study of Citizen Journalism on Facebook from the Perspective of Professional Journalists*. Master Thesis, Allameh Tabatabai University [In Persian]
- Sedighi, F. (2019). Subjectivation and subjectivation techniques. Workshop, - Isfahan Municipality Media Specialized Cultural Center: <https://www.isna.ir/news/98111712836> [In Persian]
- The official website of Khabar Network (2016) (www.IRINN.ir. Section (About Us) Revised on February 4, 2017 [In Persian]